

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

I. ÚS 236/2022-8

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu Miloša Maďara (sudca spravodajca) a zo sudkyne Jany Baricovej a sudcu Rastislava Kaššáka v konaní podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky o ústavnej sťažnosti sťažovateľa [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ] toho času v Ústave na výkon trestu odňatia slobody [REDAKOVANÉ] Dukelská štvrť 941/10, Dubnica nad Váhom, zastúpeného advokátkou JUDr. Ivetou Mikulovou, Makovického 55/3, Žilina, proti postupu Najvyššieho súdu Slovenskej republiky v konaní sp. zn. 3 Tdo 76/2020 takto

r o z h o d o l :

Ústavnú sťažnosť **o d m i e t a .**

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavná sťažnosť sťažovateľa a skutkový stav veci

1. Sťažovateľ sa ústavnou sťažnosťou doručенou ústavnému súdu 7. marca 2022 domáha vyslovenia porušenia svojho základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“), čl. 38 ods. 2 Listiny základných práv a slobôd (ďalej len „listina“) a práva na prejednanie jeho záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) postupom Najvyššieho súdu Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) v dovolacom konaní označeným v záhlaví tohto uznesenia. Navrhuje priznať finančné zadosťučinenie a náhradu trov právneho zastúpenia v konaní pred ústavným súdom.

2. Z ústavnej sťažnosti a jej príloh vyplýva, že sťažovateľ bol rozsudkom Okresného súdu Žilina (ďalej len „okresný súd“) č. k. 35T 76/2016 z 15. mája 2018 v spojení s rozsudkom Krajského súdu v Žilina (ďalej len „krajský súd“) č. k. 3To 52/2018 z 20. septembra 2018 (ďalej len „odsudzujúce rozsudky“) uznaný za vinného z pokračovacieho zločinu krádeže podľa § 212 ods. 1 a 4 písm. b) Trestného zákona, čiastočne spáchaný v štádiu pokusu podľa § 14 ods. 1 Trestného zákona a čiastočne spáchaný v spolupáchateľstve podľa § 20 Trestného zákona, a z prečinu porušovania domovej slobody podľa § 194 ods. 1 Trestného zákona. Za uvedené trestné činy bol sťažovateľovi uložený súhrnný trest odňatia slobody vo výmere 6 rokov a 6 mesiacov, na ktorého výkon bol zaradený do ústavu so stredným stupňom stráženia.

3. Sťažovateľ napadol odsudzujúce rozsudky dovolaním zo 14. mája 2020 doručeným okresnému súdu 2. júla 2020 z dôvodov zásadného porušenia práva na obhajobu podľa § 371 ods. 1 a písm. c) Trestného poriadku. Dovolanie bolo najvyššiemu súdu doručené 30. novembra 2020. Podaním z 31. marca 2021 doručeným okresnému súdu 8. apríla 2021 boli dovolacie dôvody rozšírené sťažovateľom o dôvody uvedené v § 371 ods. 1 písm. g) a i) trestného poriadku.

4. Sťažovateľ vo svojej ústavnej sťažnosti uviedol, že 5. augusta 2021 podal najvyššiemu súdu sťažnosť, ktorou namietal nečinnosť a vytváranie prietáhov v dovolacom konaní. Sťažnosť odôvodnil tým, že 8 mesiacov je dosť dlhá doba na to, aby odvolací súd v trestnej veci rozhodol. Podpredsedníčka najvyššieho súdu v upovedomení o vybavení sťažnosti vo veci č. k. 3 Tdo 76/2020 z 25. augusta 2021 (ďalej len „prvé upovedomenie“) kvalifikovala sťažnosť podanú podľa § 62 zákona č. 757/2004 Z. z. o súdoch a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o súdoch“) ako sťažnosť na prietahy v dovolacom konaní a konštatovala, že vec sťažovateľa ku dňu podania sťažnosti (5. augusta 2021) je na najvyššom súde viac ako osem mesiacov, pričom pri zohľadnení objektívnych skutočností (konkretizovaných v prvom upovedomení) nemožno konštatovať prietahy, preto bola sťažnosť sťažovateľa na prietahy v dovolacom konaní posúdená ako nedôvodná.

5. Sťažovateľ opätovne doručil 12. januára 2022 najvyššiemu súdu sťažnosť, ktorou namietal nečinnosť a vytváranie prietáhov v dovolacom konaní. V sťažnosti uviedol, že v jeho veci nebol ešte ani nariadený termín verejného zasadnutia. Podpredsedníčka najvyššieho súdu v upovedomení o vybavení opätovnej sťažnosti v trestnej veci č. k. 3 Tdo 76/2020 z 3. februára 2022 („ďalej len „druhé upovedomenie“) konštatuje, že keďže ku dňu podania opätovnej sťažnosti je vec na najvyššom súde jeden rok a jeden mesiac, nejde sa o subjektívne, ale začínajúce objektívne prietahy, za ktoré sa v mene vedenia najvyššieho súdu ospravedlňuje. K námietke sťažovateľa o dosiaľ nenariadenom termíne verejného, resp. neverejného zasadnutia uviedla, že je predpoklad určenia takéhoto termínu v najbližšej možnej dobe, najneskôr v mesiaci marec 2022.

II.

Argumentácia sťažovateľa

6. Proti nečinnosti najvyššieho súdu v dovolacom konaní sp. zn. 3 Tdo 76/2020 podal sťažovateľ túto ústavnú sťažnosť, v ktorej argumentuje:

- a) dovolanie v jeho trestnej veci nie je svojou povahou skutkovo ani právne zložitú, ide o bežnú agendu trestného oddelenia dovolacieho súdu;
- b) jediný dôvod, prečo trestné konanie v dovolacej veci nie je rozhodnuté, je neefektívny postup súdu;
- c) ubezpečenia v prvom upovedomení o prijatí opatrení na predchádzanie vzniku možných prietáhov v budúcnosti tým, že sa vec zaraďuje do osobitného režimu sledovaných vecí predsedom najvyššieho súdu, nepriniesli zlepšenie a ani po druhom upovedomení sťažovateľ neverí, že sa dočká v krátkej budúcnosti rozhodnutia vo svojej veci;
- d) výška finančného zadosťučinenia je odôvodnená jednak dĺžkou dovolacieho konania od 30. novembra 2020, t. j. 15 mesiacov, a jednak tým, že od sťažnosti zo 4. augusta súd ďalej napriek ubezpečeniam súdu nekonal.

III.

Predbežné prerokovanie ústavnej sťažnosti

7. Podstatou ústavnej sťažnosti je námietka porušenia základného práva sťažovateľa na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov (čl. 48 ods. 2 ústavy, čl. 38 ods. 2 listiny a čl. 6 ods. 1 dohovoru) postupom najvyššieho súdu v dovolacom konaní vedenom pod sp. zn. 3 Tdo 76/2020, ktorý v dôsledku neefektívneho postupu dosiaľ nerozhodol o jeho dovolaní.

8. Ústavný súd uvádza, že účelom základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov vymedzil súd vo svojej skoršej judikatúre tak, že účelom práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov je odstránenie stavu právnej neistoty, v ktorej sa nachádza osoba domáhajúca sa rozhodnutia štátneho orgánu (II. ÚS 26/95). Podľa ustálenej judikatúry ústavného súdu (napr. IV. ÚS 102/05, II. ÚS 387/06) sa tak ochrana základnému právu podľa čl. 48 ods. 2 ústavy poskytuje v konaní pred ústavným súdom len vtedy, ak v čase uplatnenia tejto ochrany porušovanie tohto základného práva označenými orgánmi verejnej moci (v tomto prípade všeobecnými súdmi) ešte mohlo trvať. Ak v čase, keď ústavná sťažnosť bola doručená ústavnému súdu, už nemohlo dochádzať k namietanému porušovaniu označeného základného práva postupom súdu, ústavný súd ústavnú sťažnosť zásadne odmietne ako zjavne neopodstatnenú (II. ÚS 28/2022).

9. V nadväznosti na uvedený právny názor ústavný súd poukazuje na skutočnosť, že jednou zo základných pojmových náležitostí sťažnosti podľa čl. 127 ústavy je to, že musí smerovať proti aktuálnemu a trvajúcemu zásahu orgánov verejnej moci do základných práv sťažovateľa. Uvedený názor vychádza zo skutočnosti, že táto ústavná sťažnosť zohráva významnú preventívnu funkciu ako účinný prostriedok na to, aby sa predišlo zásahu do základných práv, a v prípade, že už k zásahu došlo a jeho účinky stále trvajú, aby sa v porušovaní týchto práv ďalej nepokračovalo (m. m. IV. ÚS 225/05, III. ÚS 317/05, II. ÚS 67/06). Táto prax ústavného súdu bola odobrená aj Európskym súdom pre ľudské práva vo viacerých konaniach vedených proti Slovenskej republike (napr. Obluk proti Slovensku z 28. 6. 2016 k sťažnosti č. 65302/11, bod 61, resp. Mazurek proti Slovensku z 3. 3. 2009, k sťažnosti č. 16970/05).

10. Ústavný súd v rámci zistenia objektívnych skutočností potrebných na prijatie rozhodnutia dopytom na okresnom súde zistil, že najvyšší súd na neverejnom zasadnutí rozhodol o dovolaní uznesením č. k. 3Tdo 76/2020 z 28. februára 2022 tak, že dovolanie sťažovateľa zamietol podľa § 382 písm. c) Trestného poriadku (ďalej len „uznesenie najvyššieho súdu“), teda rozhodol ešte pred podaním ústavnej sťažnosti na poštovú prepravu 3. marca 2022. Ústavný súd ďalej zistil, že predmetné uznesenie najvyššieho súdu bolo sťažovateľovi doručené 28. marca 2022 a jeho právnej zástupkyňi 31. marca 2022.

11. V tejto konštelácii kľúčové posúdenie ústavného súdu spočíva v tom, či zásah najvyššieho súdu do práva sťažovateľa na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov v čase podania ústavnej sťažnosti trval, keďže k podaniu ústavnej sťažnosti došlo v čase, keď najvyšší súd už rozhodol uznesením o dovolaní na neverejnom zasadnutí, avšak uznesenie doručené sťažovateľovi ani jeho právnej zástupkyňi nebolo.

12. Ústavná sťažnosť pre zbytočné prietahy v konaní je účinný prostriedok nápravy porušeného práva len do momentu, kým trvá stav neistoty na strane dotknutého účastníka konania týkajúci sa výsledku konania. Ústavná sťažnosť preto musí byť podaná v čase, keď prietahy v konaní ešte

trvajú. Z pohľadu sťažovateľa sa konanie skončilo až 31. marca 2022, keď jeho právnomu zástupcovi bolo doručené uznesenie najvyššieho súdu o dovolaní, hoci dovolacie konanie pred najvyšším súdom sa skončilo už 28. februára 2022 na neverejnom zasadnutí, keď bolo prijaté predmetné uznesenie o zamietnutí dovolania.

13. Podľa názoru ústavného súdu však sťažovateľ mohol pred podaním ústavnej sťažnosti (podané na poštovnú prepravu 3. marca 2022, pozn.) dopytom na okresný súd zistiť, či najvyšší súd o dovolaní sťažovateľa medzitým už rozhodol, resp. či najvyšší súd už nariadil termín verejného či neverejného zasadnutia o to viac, v druhom upovedomení podpredsedníčky najvyššieho súdu z 3. februára 2022 je uvedené, že sťažovateľovej trestnej veci venuje sudca prioritnú pozornosť s predpokladom určenia termínu verejného/neverejného zasadnutia v najbližšej možnej dobe, najneskôr v mesiaci marec 2022.

14. Napriek tomu ústavný súd preferuje materiálny prieskum ústavnej sťažnosti a konštatuje, že vzhľadom na okolnosti prípadu nebude na ústavnú sťažnosť sťažovateľa nahliadať optikou ukončeného dovolacieho konania pred najvyšším súdom, dokým mu, resp. jeho právnomu zástupcovi nebolo doručené predmetné uznesenie, ale optikou trvania stavu právnej neistoty, v ktorej sa nachádzal sťažovateľ domáhajúci sa rozhodnutia najvyššieho súdu. Na základe dosiaľ uvedeného ústavný súd konštatuje, že v čase podania ústavnej sťažnosti na poštovú prepravu (3. marca 2022) zásah trval a právna neistota sťažovateľa nebola odstránená.

15. Ústavný súd v tomto kontexte poukazuje na svoju doterajšiu judikatúru (napr. I. ÚS 46/01, II. ÚS 57/01, I. ÚS 66/02), podľa ktorej nie každý zistený priet'ah v súdnom konaní má nevyhnutne za následok porušenie základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov zaručeného v čl. 48 ods. 2 ústavy. Pojem „zbytočné priet'ahy“ obsiahnutý v čl. 48 ods. 2 ústavy je pojem autonómny, ktorý možno vykladať a aplikovať predovšetkým materiálne. S ohľadom na konkrétne okolnosti veci sa totiž postup dotknutého súdu nemusí vyznačovať takými významnými priet'ahmi, ktoré by bolo možné kvalifikovať ako „zbytočné priet'ahy“ v zmysle čl. 48 ods. 2 ústavy (napr. I. ÚS 63/00). Ústavný súd už vo svojich predchádzajúcich rozhodnutiach judikoval, že ojedinelá nečinnosť súdu, hoci aj v trvaní niekoľkých mesiacov sama osebe ešte nemusí zakladať porušenie základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy (napr. I. ÚS 42/01).

16. Ústavný súd mal v tejto veci predmet konania ustálený tak, že od doručenia dovolania najvyššiemu súdu (30. novembra 2022) až do podania ústavnej sťažnosti na poštovú prepravu (3. marca 2022) ubehlo 15 mesiacov, počas ktorých najvyšší súd rozhodoval o podanom dovolaní. Ústavný súd konštatuje, že uvedené obdobie možno so zreteľom na rozsah spisového materiálu (podľa informácie poskytnutej okresným súdom má spis celkovo 1560 strán) a s tým súvisiacu zložitosť veci považovať ešte stále za taký časový úsek, ktorý nevykazuje v okolnostiach prejednávanej veci významné priet'ahy o podanom dovolaní.

17. K námietke sťažovateľa o neefektívnom postupe najvyššieho súdu ústavný súd dospel k záveru, že hoci postup najvyššieho súdu nebol optimálny, priet'ahy v postupe najvyššieho súdu ani pri zohľadnení povahy veci nedosahujú takú ústavnoprávne relevantnú intenzitu, ktorá by ústavnému súdu umožňovala po prijatí ústavnej sťažnosti na ďalšie konanie dospieť k záveru o porušení označených práv sťažovateľa.

18. Navyše, dovolanie ako mimoriadny opravný prostriedok, ktorým možno výnimočne (len v osobitne zákonom stanovených prípadoch) napadnúť právoplatné rozhodnutie odvolacieho súdu, smeruje proti rozhodnutiu, ktoré už nadobudlo atribúty záväznosti a nezmeniteľnosti (III. ÚS 630/2015). Mimoriadnosť dovolania spočíva v tom, že sa ním sťažovateľ domáha prieskumu už právoplatných odsudzujúcich rozsudkov– teda po tom, ako bola sťažovateľova vec už posúdená dvomi súdnymi inštanciami, ktorými sa nastolila pre sťažovateľa právna istota vo veci samej. Ústavný súd v nadväznosti dodáva, že prietahy len v dovolacom konaní sa síce môžu za určitých okolností hodnotiť miernejšie (v porovnaní s prietahmi v konaní pred prvým a druhým stupňom), a to predovšetkým z hľadiska už dosiahnutej právnej istoty sťažovateľa vo veci samej v odsudzujúcich rozsudkoch, no aj v týchto prípadoch je potrebné dodržiavať ústavne akceptovateľný štandard rýchlosti a včasnosti pri rozhodovaní.

19. Zhodnotením postupu najvyššieho súdu v napadnutom konaní v čase od 30. novembra 2020 (keď bolo dovolanie doručené najvyššiemu súdu) do času podania ústavnej sťažnosti na poštovú prepravu 3. marca 2022 aj napriek tvrdeniu podpredsedníčky najvyššieho súdu v druhom upovedomení o začínajúcich objektívnych prietahoch ústavný súd konštatuje, že nemožno v napadnutom dovolacom konaní uvažovať o takých prietahoch, ktorých intenzita by po prípadnom prijatí ústavnej sťažnosti na ďalšie konanie umožňovala ústavnému súdu dospieť k záveru o porušení sťažovateľom označených práv. K uvedenému záveru ústavný súd dospel aj s prihliadnutím na rozhodovaciu prax a judikatúru Európskeho súdu pre ľudské práva v obdobných veciach, podľa ktorej dĺžka súdneho konania na jednom stupni v trvaní dvoch až troch rokov v závislosti od povahy vecí nie je v rozpore s právom na prejednanie záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru (napr. Humen proti Poľsku, rozsudok z 15. 10. 1999, body 58 a 69, Calvelli a Ciglio proti Taliansku, rozsudok zo 17. 1. 2002, body 64, 65 a 66).

20. Namietaným konaním nedošlo k porušeniu sťažovateľom označených základných práv, a preto je ústavná sťažnosť zjavne neopodstatnená a ako taká bola podľa § 56 ods. 2 písm. g) zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov odmietnutá.

21. Vzhľadom na odmietnutie ústavnej sťažnosti ako celku bolo už bez právneho významu zaoberať sa ďalšími návrhmi sťažovateľa uplatnenými v petite jeho ústavnej sťažnosti.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

V Bratislave (detašované pracovisko) 28. apríla 2022

Miloš Maďar
predseda senátu